

Petr G a z d í k
místopředseda hnutí STAN
poslanec PSP ČR

Věra K o v á ř o v á
místopředsedkyně hnutí STAN
poslankyně PSP ČR

V Praze dne 24.9.2021

Písemná interpelace ministra kultury Lubomíra Zaorálka

Věc: 1) nekvalitní digitalizace starších českých filmů
2) protiprávní nevyplácení filmových uměleckých profesí – střihačů a mistrů zvuku Státním fondem kinematografie

Vážený pane předsedo,

v příloze Vám s odkazem na ust. § 110 odst. 2 a § 112 jednacího řádu Poslanecké sněmovny zasíláme písemnou interpelaci ve věci **nekvalitní digitalizace starších českých filmů a protiprávního nevyplácení filmových uměleckých profesí – střihačů a mistrů zvuku Státním fondem kinematografie** s žádostí o její postoupení dle § 112 odst. 1 jednacího řádu PSP předsedovi vlády a také interpelovanému ministru kultury.

Děkujeme.

S pozdravem

Petr G a z d í k
poslanec
člen podvýboru pro kulturu

Věra K o v á ř o v á
poslankyně
členka podvýboru pro kulturu

Vážený pan
Radek V o n d r á č e k
předseda PSP ČR

Sněmovní 4
118 26 P r a h a 1

STAROSTOVÉ

A NEZÁVISLÍ

Petr G a z d í k
místopředseda hnutí STAN
poslanec PSP ČR

Věra K o v á ř o v á
místopředsedkyně hnutí STAN
poslankyně PSP ČR

V Praze dne 24.9.2021

Věc: 1) nekvalitní digitalizace starších českých filmů
2) protiprávní nevyplácení filmových uměleckých profesí – střihačů a mistrů zvuku Státním fondem kinematografie

Vážený pane ministře,

v návaznosti na ústní interpelaci ve věci **1) nekvalitní digitalizace starších českých filmů** a **2) protiprávní nevyplácení filmových uměleckých profesí – střihačů a mistrů zvuku Státním fondem kinematografie** (dále jen „Fond“) si dovoluujeme k Vaším rukám adresovat prostřednictvím předsedy PSP ČR tuto doplňující **písemnou interpelaci k oběma uvedeným tématům.**

Ad 1) nekvalitní digitalizace starších českých filmů

Vaše stanovisko sdělené v ústní interpelaci kvitujeme, ovšem musím připomenout, že s daným problémem jste byl již i Vy osobně seznámen již prakticky hned po Vašem nástupu do funkce. Je proto s podivem, že opět nejsou dohody, které byly učiněny mezi NFA a FAMU pro sjednaný postup digitalizace, dodržovány. U filmu *Až přijde kocour* je zcela zřejmé, že proti výsledku digitalizace tohoto filmu protestují jak dědicové umělců podílejících se na tomto filmu, tak profesní asociace (Asociace českých kameramanů, Asociace filmových střihačů, Asociace pracovníků se zvukem, Filmového a televizního svazu FITES, Herecké Asociace), tak i příslušní kolektivní správci (OOA-S, OAZA). Nositelé autorských práv (dědicové) i kolektivní správci se již oficiálně

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

Hlavní kancelář

Malostranské náměstí 266/5, Praha 1

www.stan.cz

vyjádřili, že si nepřejí další šíření digitalizované kopie filmu *Až přijde kocour*. Vzhledem k tomu, že se generální ředitel NFA na setkání s některými členy podvýboru pro kulturu PSČR a přizvanými hosty dne 14.9. 2021 přiznal, že digitalizace provedené v Maďarsku (dalších 11 filmů) byly provedeny rovněž nekvalitně, za což cítí osobní odpovědnost, žádají výše zmíněné organizace stažení šíření i těchto filmů. NFA je stále v jejich poškozené podobě šíří nejen doma, ale i po světě (Netflix). Jde o vědomé poškozování dobrého jména české kinematografie.

Z uvedeného plynou podle našeho názoru ještě dvě doplňující otázky, jež si dovoluujeme uplatnit k Vaším rukám:

- a) **co učiníte pro to, aby se dohodnutá pravidla digitalizace (smlouva mezi NFA a FAMU) byla dodržována ze strany ministerstvem řízené instituce NFA,**
- b) **je možné, aby s ohledem na jednoznačné zákonné oprávnění kolektivních správců k ochraně osobnostních autorských práv tuto dohodu signovali i další relevantní aktéři (zejména příslušní kolektivní správci),**
- c) **vzhledem k opakujícím se závažným problémům v řízení NFA (nejen s digitalizací, ale i nezákonné výpovědi a odchody řady renomovaných odborníků z NFA) není již na čase situaci v NFA vyřešit jmenováním odborníka do čela NFA, který by skýtal garance odbornosti pro zástupce filmových profesí a uklidnil stávající situaci a nedůvěru filmových asociací vůči NFA?**

Ad 2) protiprávní nevyplácení filmových uměleckých profesí – střihačů a mistrů zvuku Fondem

Z Vašich ústních odpovědí vyplynuly následující stanoviska k uvedené věci:

1. *střihači a mistři zvuku nejsou ve stejném právním postavení jako srovnatelné ostatní filmové umělecké profese (kameramani, scénografové, kostýmní výtvarníci, filmoví architekti atp.),*
2. *vyplácení ostatních profesí nelze srovnávat, protože smlouvy s kolektivními správci byly uzavřeny dříve, vč. poměry vyplácení mezi profesemi,*
3. *je menšina zemí, které podíly na odměnách za užití filmů vyplácí,*
4. *podporujete tezi ředitelky Fondu, že vyplácet tvůrce těchto dvou filmových profesí lze za předpokladu znaleckých posudků na každý jednotlivý starší český film, když uvádíte, že to není problém nedostatku finančních prostředků na požadované vyplácení.*

Nejprve dovoďte uvést zásadní okolnost, kterou byste měl uvážit v rámci Vašich úvah nad odpovědí na tuto interpelaci. Drtivá většina dotčených umělců jsou lidé, kteří na spravedlivé a srovnatelné odměňování čekají - na rozdíl od svých kolegů, kteří s nimi pracovali na totožných filmech a kteří odměny pobírají bez dalšího - desítky let jsou to osoby vysokého věku a na sklonku života si zaslouhují řešení, které nebude trvat několik dalších let. **Toto sociální hledisko byste měl uvážit,**

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

Hlavní kancelář

Malostranské náměstí 266/5, Praha 1

www.stan.cz

když navrhuje řešení v podobě soudních sporů, protože soud je až poslední možný postup a je v dispozici samotných autorů, tudíž je přinejmenším zvláštní, aby ministr, který by mohl pomoci jinak, přicházel s takovým návrhem. Očekáváme proto od Vás návrh postupu, který by mohl významně věc posunout s ohledem na fakt, že vykonáváte funkci právě ministra kultury a sám jste uvedl, že se nejedná o problém finančních prostředků. Upozorňujeme Vás, že ředitelka Fondu paní H. B. Fraňková o problému ví kontinuálně již několik let (první výzvy OOA-S zasílala už v r. 2011) a nepřišla s žádným řešením, které by dosáhlo žádaného stavu.

Naopak to spíše vypadá, že **Fond pod jejím vedením si nevyplácením těchto profesních složek filmových umělců jen vylepšuje svůj rozpočet**. Jak jinak máme rozumět situaci, kdy si sám Fond opatřil posudek a odborné vyjádření, jež mu jednoznačně obě určili obecně činnost střihačů a mistrů zvuku na starších českých filmech za naplňující autorskoprávní znaky (u střihačů posudek dokonce pro všechny filmy), pro jednotlivé filmy si Fond v návaznosti na tato zjištění ale další posudky neopatřil, přitom sám uvádí, že je pro vyplácení tvůrců potřebuje.

Především Vás však musíme upozornit, že vůbec neplatí úvodní teze paní ředitelky Fraňkové, kterou jste i Vy převzal do Vaší argumentace, že Fond jen respektuje dříve uzavřené smlouvy. Naopak **ředitelka Fraňková uzavřela s DILIA zcela novou smlouvu v r. 2016**, ve které zásadně navýšila příjmy DILIA za jí zastupované autory. Otázky, které se pak v souvislosti s touto zásadní nekonzistentností postoje nabízí, formulujeme v závěru této interpelace.

K jednotlivým Vaším stanoviskům sdělujeme následující:

- 1. střihači a mistři zvuku nejsou ve stejném právním postavení jako srovnatelné ostatní filmové umělecké profese (kameramani, scénografové, kostýmní výtvarníci, filmoví architekti atp.),*

Dovolujeme si upozornit, že v autorském zákoně stejně jako nejsou uvedeni střihači či mistři zvuku, tak nejsou vyjmenovány ani další tvůrčí profese (např. všechny shora uvedené), které ovšem bez dalšího (tzn. bez žádných dalších posouzení získávají od Fondu platby). Tuto skutečnost jste vysvětlil tím, že se respektují dříve uzavřené smlouvy, když současné vedení Fondu tyto smlouvy jen převzalo. Bohužel jak jsme zjistili, není toto tvrzení správné (viz následující bod).

- 2. vyplácení ostatních profesí nelze srovnávat, protože smlouvy s kolektivními správci byly uzavřeny dříve, vč. poměry vyplácení mezi profesemi,*

Jak jsme byli informováni, současná ředitelka uzavřela Smlouvu s kolektivním správcem DILIA ze dne 15.12.2016, ve které nejen **zásadně zvýšila podíly pro tvůrčí skupiny zastupované DILIA** výrazně nad rámec tehdejších smluv, ale také výslovně souhlasila s tím, že „*autorská díla v oboru stříhu a zvuku starších českých filmů*“ „... *jsou-li výsledky činnosti střihače a mistra zvuku autorskými díly*“ tato smlouva s DILIA nevypořádává (čl. 1. b. 6 písm. c/). Jinými slovy ředitelka Fondu už ve Smlouvě s DILIA od konce roku 2016 věděla, že existují nevypořádaní autoři „v oboru stříhu a zvuku“ a že jejich práva s DILIA nevypořádává. Co následně udělal Fond pro vypořádání těchto práv?

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

Hlavní kancelář

Malostranské náměstí 266/5, Praha 1

www.stan.cz

3. *je menšina zemí, které podíly na odměnách za užití filmů vyplácí,*

Seznam zemí, které uznávají střihače či mistry zvuku, je poměrně široký¹, nicméně chápeme, že Vaše vyjádření nebylo v tomto směru nijak ultimativní. Především však ředitelka Fondu má k dispozici *Odborné vyjádření k problematice práva na autorské honoráře za užití filmů vyrobených a zpřístupněných v letech 1963 – 1991 pro profesi filmového střihače a filmového zvukaře* Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního ze dne 5.6.2019, který k zadání Fondu (v příloze) výslovně upozornil, že činnost mistrů zvuku i střihačů i pro díla vzniklá do r. 1991 mohla vykazovat autorskoprávní povahu a že v takovém případě musí Fond pro šíření těchto děl pamatovat, že musí získat k jejich šíření souhlas i střihačů a mistrů zvuku. Stejně tak má k dispozici jí zadaný posudek FAMU znalecký posudek FAMU ze dne 6.3.2020, č. 01/2019, který dospěl k obdobným závěrům a v případě činnosti střihačů dokonce k jednoznačnému závěru platnému pro všechny filmy.

4. *podporujete tezi ředitelky Fondu, že vyplácet tvůrce těchto dvou filmových profesí lze za předpokladu znaleckých posudků na každý jednotlivý starší český film, když uvádíte, že to není problém nedostatku finančních prostředků na požadované vyplácení.*

Fond má ve správě více než 1000 filmů, jen za 3 roky inkasoval za jejich užití částku 250 mil. Kč. To znamená, že pro každý film bude opatřován posudek u dvou profesních skupin? Vzhledem k obecné náročnosti vytvoření takového posudku, jenž je honorován v novelizovaných sazbách Ministerstvem spravedlnosti v předpokládaném rozpětí 9.000 Kč – 18.000 Kč, pak tento Váš požadavek znamená výdaj ve výši 9.000.000 Kč až 18.000.000 Kč. Vzhledem k tomu, že Fond je povinen postupovat s péčí řádného hospodáře a s ohledem na skutečnost, že z Fondem opatřených posudků a odborných vyjádření plyne jednoznačně, že Fondem spravované starší české filmy mohou zahrnovat i autorská díla střihačů a mistrů zvuku, je povinností Fondu vyřešit, zda potřebuje získat souhlasy k užití od zbývajících tvůrců, tedy opatřit si příslušná posouzení.

Otázky, které z výše uvedeného, volají po dalším zodpovězení z Vaší strany:

- a) **pokud ředitelka Fondu mohla uzavřít zcela novou smlouvu s DILIA a zvýšit podíly pro DILIA zastupované autory, proč nemůže uzavřít také smlouvu s dvěma zbývajících kolektivními správci, kterým bylo uděleno stejné oprávnění ke kolektivní správě jako DILIA? To zvláště při vědomí, že v článku 1 b. 6 písm. c) této smlouvy jasně potřeba takové smlouvy plyne** (neplatí pak ani teze, že ředitelka žádné smlouvy neuzavírala, ale jen převzala od právního předchůdce Fondu),
- b) **když už požadujete znalecké posudky na jednotlivé filmy, nepokládáte za správné (viz uznávané komentáře k autorskému zákonu) je opatřit i ve vztahu k dalším filmovým profesím** (Vaše teze, že tvorba ostatních filmových složek je bez dalšího autorská a nezkoumá se, je vyvrácena uznávanými komentáři k autorskému zákonu², ale i Fondem

¹ <https://www.oaza.eu/partneri/>

² Za všechny jmenujme - Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křestianová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář, Praha 2001, 1. vydání, k § 64 „Střihač je jednou z významných osob, která se podílí na tvorbě výtvarné (obrazové) složky audiovizuálního díla, jde o umělecké uspořádání (sled) obrazů (kdy stěžejní je práce s časem a

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

Hlavní kancelář

Malostranské náměstí 266/5, Praha 1

www.stan.cz

opatřeným odborným vyjádřením), ať je naplněna ústavní zásada rovnosti v právech a nediskriminace určité skupiny autorů?

- c) kdo bude odpovědný za situaci, kdy Fond bude muset získat souhlasy od oprávněných nositelů práv k dalšímu šíření starších filmů a ti to z různých důvodů odmítnou (např. z důvodu dosavadního přístupu Fondu), čímž nebude Fond oprávněn jakkoli dále starší české filmy užívat a šířit? Není toto významné riziko pro Fond? Jak hodláte toto riziko eliminovat?

Jelikož máme za to, že odpověď i na shora uvedené otázky jsou zcela relevantní a jelikož také máme, že situace je vážná, neboť je ohroženo další šíření starších českých filmů, zvažujeme ve věci rovněž oslovit významný zahraniční odborný ústav či jinou autoritu, která věc nestranně posoudí.

S pozdravem

Petr G a z d í k
poslanec
člen podvýboru pro kulturu

Věra K o v á ř o v á
poslankyně
členka podvýboru pro kulturu

Přílohou:

- znalecký posudek FAMU ze dne 6.3.2020, č. 01/2019
- odborné vyjádření k problematice práva na autorské honoráře za užití filmů vyrobených a zpřístupněných v letech 1963 – 1991 pro profesi filmového střiháče a filmového zvukaře Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního ze dne 5.6.2019
- prezentace SFK – Problematika autorských honorářů pro profese mistra zvuku a střiháče

prostorem). Uvedené však rozhodně neznamená, že jakýkoli střih zvukově obrazového záznamu znamená autorský přínos, řada střihů bude rutinní povahy, bude-li zadání tak jednoznačné, že nebude připouštět prostor pro tvůrčí jedinečnost. O dílo taktéž nepůjde, bude-li střih osobitý, avšak nikoli jedinečný – není ale vyloučeno, že půjde o umělecký výkon. Stejně tak, jako se případ od případu musí řešit, zda režie, či kamera jsou autorskými činnostmi, je třeba případ od případu posuzovat, zda autorským je i střih. v jednotlivých případech – při silném vlivu osoby střiháče na audiovizuální výsledek jako celek, bude třeba zvažovat i případné spoluautorství na režii (stejně tak jako u silného vlivu režiséra na scénář). Skutečnost, že přínos střiháče je standardně vnímán jako činnost umělecká (nikoli ryze technická), potvrzuje i přístup praxe, kdy střih je jednou z kategorií oceňovanou filmovými cenami, závěry o umělecké (osobité) povaze střihu potvrzují i experimenty, kdy stejně zdatní střiháči při střihu téhož materiálu dospívají k různým výsledkům. Případ od případu se tak u této činnosti a jejího výsledku bude třeba zabývat tím, zda jde o autorské dílo či nikoli, popř. zda jde o umělecký výkon. Pokud jde o § 99e autorského zákona, bude třeba střiháče (autory) podřadit pod výraz „výtvarník audiovizuálního díla“ uvedený v odst. 1 písm. a). Přiměřeně se shora uvedené vztahuje na filmového zvukaře.“

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

Hlavní kancelář

Malostranské náměstí 266/5, Praha 1

www.stan.cz